

ORADEA-MARE (N.-VĂRAD)
31 octombrie st. v.
12 novembre st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 44.

ANUL XXIX.
1893.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.
Pe 1/4 de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Din viața actoricescă.

Sunt vr'o cinci ani de când m'am lăsat cu totul de actorie; deatunce mi-am și uitat de toate terfalógele dramatice ce le aveam în un sipet și doue gemandane. Deunăđi, prin un accident, fui nevoit a răscolí hârtieritul din sipet, și aici dădui de o piesă pe care o uitasem cu totul.

Eră «Mórtea Civilă» de Giacometti.

O amintire vagă me făcu să o răsfoesc; și dela

pagina a 2-a, amintirea mea se lámuri într'un chip fórte radios, și me oprí la acea pagină. Eră începutul piesei și Actul I.

Actul întâi, din piesa «Mórtea Civilă», cum o am în manuscris eu, are cântecul seu, — și acel cântec voi să vi-l istorisesc astăzi.

Prin 1885, eram asociat cu o trupă teatrală cu care jucam în diferite provincii din țară.

Pentru o di órecare, — nu-mi amintesc data, — eră să fie beneficiul meu. Pusesem în studiu «Mórtea Civilă». Piesa eră pretențioasă, și pentru provincie, — oricum s'ar fi executat ea, — tot făcea un efect macar material prin reputațiunea ce avea ea făcând parte din repertoriul marilor tragedieni Rossi și Salvini, etc.

Unii din colegii mei de scenă nu vedură

cu ochi simpatici succesul, fie material, fie moral, al beneficiului meu. Puseră toate stăruințele și vîrîră toate intrigele că să schimb piesa; avînd órecare predominare în trupă, programul beneficiului meu remase neclintit.

În ajunul reprezentației, venind la repetiția de dimineață, suferul, care păstră piesa, îmi declară că «i s'a furat de nu șcie cine în timpul nopții actul întâi al piesei,» act care eră despărțit de celelalte patru, încă dela copierea rolurilor.

Înțelege oricine suferarea mea.

Îmi remase o speranță: recopierea și întregirea actului după roluri; căutând pe la cei ce jucau în piesă — nici unul nu-ș mai posedau rolurile — dar nici unul nu șcieau macar câte trei linii din rol pe de rost; ceva mai mult, colegul C... amoresul trupei, spelasă putina, luând cu el și o coristă care eră mai frumoșică și mai deșteptă din toate, și probabil tot el luase și actul întâi din «Mórtea Civilă», fie din invidie, fie din zăpăcăleá, între alte hârtii de ale suferului pe cari de-ase-menea le vîrise în busunar.

Fără actul întâi, și fără amoresul Fernando, cum să joci «Mórtea Civilă» a doua di? În trupă nu mai erau disponibili decât actori

bătrâni séu caraghioși cari nu puteau nici ținé locul unui rol ca Fernando.

Toți me sfătuiră să schimb piesa pentru mâni; mi se propuse «Barbara Ubric», piesă care a făcut epocă în provincii, «Castelul Fermecat», «Jianu», «Lumpațius vagabundus», și alte parascovenii, cari erau gata știute pe de rost de tótă trupa; dar eu cu nici un preț nu voii să renunț la ideia de a jucá în benefis «Mórtea Civilă».

Ș-am s'o joci dîsei eu tuturor cari remaseră cu gura căscată. Să veniți de sérá la opt ciasuri la repetiție, și vom face actul întéi, un act cu totul nou, și fără a avé trebuință de Fernando.

*

Șcieam că colegii mei ori cu o lună de studiu, ori cu doué repetiții papagalicești după sufler, tot atâta șcieau în séra reprezentației; cât dîcea suflerul, dîceau și ei, plus gesturile și costumele; de unde tăcea bietul Iancu, tăceau și colegii mei, afară de unul — Dumnezeu să-i odihnescă glăsușorul, unde-i odihneșce trupul, — căci a reposat de câțiva ani, — care indrugá veșnic la broșóre, ori audiá ori nu audiá pe sufler.

Pe drumul dela repetiție până acasă, îmi făcui planul cum să așed actul întéi, escludénd din el rolul lui Fernando, — și escludénd totodată rolul acesta și din actul al 2-lea, căci în celelalte acte el nu mai apare.

Când intrai pe ușá la gazdă, planul fu gata și, în loc de a me pune să mânânc, me pusei la scris.

Erau 2 ciasuri după amédă; până la 5, fui neclintit la mesă, și când suná 5 ciasuri, eu incheiam de scris actul I-u. Până la 6, prefăcui actul al II-lea, escludénd din el rolul lui Fernando.

Situația benefisului meu erá salvată.

Până la 7 am ședut la mesă; la 8 séra eram la repetiție, triumfător!

Ací inse, vai! altá decepție!...

Cu trenul de 4 ciasuri p. m., plecase și artista care jucá pe Emma!

Acésta nici nu putea fi înlocuită de altá actriță, nici exclusă din piesă.

Am jucat a douá dîi în benefis «Genoveva de Brabant! — Publicul care plătise pentru «Nórtea Civilă» s'a inveselit indetul pentru banii sei și cu «Genoveva.»

Ca specimen de ce póte lucrá un actor-beneficient, în câteva ciasuri, într'o situație analógă cu a mea, ve dau iubiți cetitori, aici imediat, actul cu pricina din «Mórtea Civilă», care, departe de a fi o plagiatură, este, pot s'o mărturisesc, o compositie aprópe originală, căci singură ideia resumată în câteva linii, aparține lui Paolo Giacometti.

Actul I din «Mórtea Civilă.»

Scena se petrece în apropiere de Neapoli.

Persónele:

Conrad.

Medicul Arrigo Palmieri.

Abatele Ioachim Ruvo.

Rosalia.

Emma.

(O grădină, cu grilaj în fund, după care se vede o stradă. La stânga intrarea unei case. O bancă în apropierea casei; scaune de grădină.)

Scena I.

Emma (*ivindu-se la feréstă.*) Insedar me uit mereu în stradă. Bunul meu tatá nu mai vine, cu tóte că a trecut chiar vremea de mesă. (*Vorbînd spre interior.*) Scumpa mea Rosalie, să mergem puțin în grădină; de acolo îl vom puté vedé mai degrabă când se va întórce. (*După o mică pauză intră în scenă Emma și Rosalia.*)

Rosalia. Nu fii ingrigită, scumpă Emmo; domnul doctor se va grăbí de sigur să vie să te îmbrățișeze, îndată ce interesele sale îl vor îngăduí.

Emma. Interese! totdeauna interese! dar cu ce pot ținé ele mai mult pe tata departe de casá, — decât noi! Când tata întârđie, el șcie bine că eu me intristez așa de mult... și plâng...

Rosalia. Dar nu fii așa de copilă, Emmă dragă. O asemenea întârđiere se póte întemplá în totdeauna, și lucru nu e decât fórte natural. Atâția bolnavi sînt acum, în timpul verei, în orașul nostru... și mai ales atâția ómeni cari, pe lângá doctori, mai au nevoie și... de un ban pentru o bucată de pâne ce le lipseșce cu desvêșire.

Emma. Sêrmanii!

Rosalia. Veđi că te induioșezi, copila mea! Ei bine, tatá! dtale, drul Palmieri, se induioșeză și el ca și tine! El are o inimă mai bună decât a multor colegi ai sei, cari nu privesc pe suferind decât ca pe un muștereu bun de exploatat. — (*Oftând.*) Eu singură știu câtă recunoșcință lumea trebuie să datoréscă acestui binefăcător al omenirii. Nu e dîi, nu e cias lăsat de Dđeu, fără ca mâna lui să nu facă un bine ființelor nevoieșe, ființelor ce-l binecuvintéză totdeauna când îl întélesc în calea lor.

Emma. Ai dreptate, Rosalio; și eu, nu șcieam indetul faptele bunului meu tatá când bănuiam intru una întârđierea lui. Veđi dta... dar am și eu puțină dreptate de a-l așteptá cu atâta nerăbdare... Îl iubesc așa de mult, — și el pe mine de asemenea, — încât cred în minutele în care nu sînt lângá el că tótă lumea e deșértă, că nu mai ved nimic și pe nimene. — Dela bóla grozavă ce abiá m'a lăsat dîlele trecute, inchipuirea lui mi s'a increstat în inimă, ca cea mai sfântă iconă, — și în momentele în cari nu-l am lângá mine, sînt lipsită par că de sufletul meu...

Rosalia. Dragă Emmă!

Emma. Când îmi aduc aminte câte nopți n'a dormit, sêrmanul meu tatá, veghiând la căpêțieul patului meu, căutând să-mi potoléscă delirul ce-mi consumá tot corpul, căutând să inlătore acea grozavă tortura ce me sfășiá fără de milă, — nu mai sînt în stare a adorá pe pământ alt ceva mai mult, după Dđeu, decât pe doctorul Palmieri, bunul meu părinte.

Rosalia. Și faci bine, copila mea.

Emma. Nu te supérá Rosalio, decă-ți spun aceste cuvinte... Și pe tine te iubesc fără indoiélă, și încă mult... dar simt, că chiar nefericita-mi mamă, ce a murit dându-mi lumina dîlei, dec'ar trăi ea încă, n'ar avé din parte-mi o afecțiune și un devotament atât de nemărginit cum îl am pentru doctorul. (*Rosalia pune mâinile la ochi spre a ascunde o lacrimă.*) Dar ce e, Rosalio? — O lacrimă a picat din ochiul teul și pentru ce? nu cumva te-am ofensat?

Rosalia. Nu... Domnișóră Emma.

Emma. Dar... tu-mi dîci domnișóră! — Ceva se petrece în tine de sigur!

Rosalia. Nimic... nimic.

Emma. Ved că lacrimile te podidesc, tu plângi

de-a binelea! Ce ai scumpa mea Rosalio, ce ai? (*Rosalia se pune incet pe bancă, ascunzându-și capul. Emma se pune alături de ea și caută s'o mângâie.*) De sigur că te-am jignit cu cuvintele mele... atunci iertă-me... sînt o ne bună... nu-mi ieu nici odată s'ema la vorbe... Dar spune odată ce ai?... de ce nu me ierți?

Rosalia. Să te iert... eu! Să-mi fi greșit... mie?... Nu, domnișor! — O singură amintire din vremile trecute ale vieții mele, îmi umple totdeauna ochii de lacrimi și creierii de sbumbări grele.

Emma. Amintiri... din viața ta trecută... așa dară ai avut a suferi mult înainte?

Rosalia. O nu me mai întrebă scumpă copilă, decă am avut a suferi... la cuvintele ce le-ai pronunțat mai adiniorea, inima mea fără de voie-mi s'a cutremurat și ne mai fiind stăpână pe mine, lacrimile mi-au curs din ochi.

Emma. Dar spune... spune și mie scumpă Rosalio, buna mea crescătoare, tu care m'ai ingrigit, m'ai învățat, m'ai dragostit și sărutat de atâtea mii de ori, — spune-mi necasul teu?... Plângi tu poțe pe părinții tei?... ori niscaiva rude?

Rosalia. Părinții rudeli-am plâns destul când i-am pierdut pentru totdeauna, — și cu totă durerea ce simt la amintirea lor, lacrimi nu mai pot versă pentru d'nsii... dar acum plâng ceva mai mult decăt un părinte, pe care noi fiii nu șcim nici odată a-i prețui indestul, ceva mai mult decăt o simplă rudă...

Emma. Ei bine... pe cine plângi tu?

Rosalia. Pe cine?... pe un copil!

Emma. Un copil... tu ai un copil, Rosalio!

Rosalia. Da, am avut!

Emma. Și l'ai pierdut... (*Rosalia tace*) Ci răspunde odată: l'ai pierdut?!...

Rosalia. Așa!

Emma. Oh!.. cât de nefericită trebuie să fii și tu...

Rosalia. Nefericirea mea, Emmo, — e cu mult mai grea decăt a altor mame... suferința mea e cu atât mai greu de inchipuit chiar...

Emma. Liniștește-te, bună Rosalio! D'eu cel bun și îndurător te va face ca în curînd să-ți uiți durerea ce te sfășie... În locul copilului teu, — inchipuește-ți că m'ai avé pe mine...

Rosalia. Pe tine!?

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Proverbe.

Când te-ai inecat, e indiferent decă ți-ai dat sfârșitul în mare séu în Volga. (Rusc.)

*

Pui fripti d'a gata rar cad în gura omului. (Rusc.)

*

Bărbatul móre de obosélă; femeia de urît. (Francez.)

*

Minciuna e mama tuturor păcatelor. (Arab.)

*

Fómea nu e prietenă cu nimeni. (Basc.)

*

E destul o găurică într'un sac plin de nuci, ca să rămână gol. (Francez.)

Între hărtii.

Suvenir! copilărie și junie și scrisori —
De părinți, prietenie, amintire de amor,
Când ve scormor, foișore, rînd pe rînd alte-mi dîceți
Și de ómeni și de timpuri ce-au murit din alte vieți.

Rînd pe rînd privesc în mine, poesia mea născînd,
Neputința și iubirea — și ve scormor rînd pe rînd —
Ce-am dorit n'am fost atuncea, o am astăți prin luptări;
O sînt bune 'n asta vietă, lovituri și îndreptări.

Pân' în fund, fôie cu fôie, sufletul meu cel trecut,
Să ve vîd: pe-o cale lungă, pân' acum ce-am petrecut?
Dile pline de neșcire și pierdute în destin,
Tinerețele senine, roua florilor de crin;
Rînd pe rînd ve vîd aicea, în neșcire cum v'ați dus —
Ș-al meu suflet întru tóte la destinul seu supus.

Rînd pe rînd, inima-mi bate, rînd pe rînd lacrimi curg,
Neputință, greu 'n vietă, ești tu óre spre amurg?
Séu să mor cu focu 'n suflet, să n'am glas pân' la mormînt,
Și să 'ngrop ce-am strîns, cu mine, flacări să pun în pămînt!

O amor! pierdut pe cale...

Orizontul radios —

Norul vine și s'aséđă peste discul teu voios...

ELENA VORONCA.

Mariana.

De Jeanne Gabrielle.

Sră în Normandia.

Mariana, singura fată a unui moșnén bogat, frumoasă ca o madamă și rîmnită de toți flăcării din pregiur, se măritase la 26 de ani, cu Jean-Pierre, un flăcău fôite frumos, sárac, pe care-l adoră.

La o lună după nuntă, tinerei neveste îi veni gustul să ducă ea singură, la améđi, vinul de mere secerătorilor.

Îmbrăcată cu o rochie de stambă albastră, mai scurtă de un deget decăt fusta cenușie care-i acoperia pulpele până la glesne, picioarele încălțate în ciorapi tot albaștri, jucând în niște pantofi grosolani; bustul liber într'un camîșol tot de stambă cafenie cu mânecel sumese până în cóte, cu gâtul gol împodobit numai de o panglicuță de catifea de care atérná o cruciuliță la fel ca cerceii, pèrul negru ascuns nu subt bonetul de bumbac caracteristic în Normandia, ci subt o basma de mătase care indulciá și mai mult obrazul ei curat de fecióră, cu șorțul dinainte, ducea greu, incet, doue ulcióre mari pline cu bèutură rece și aurie așteptată acolo pe cîmp de muncitori. Din când în când se isbiá de câte o tulpină de grâu secerat mai neregulat. Fără să șcie ce face se uită la maci, la florile de sipică și de mușețe, la ciorile cari rîdeau prin șnopi gata a fi băgați în șură, la muncitorii cari își ștergeau sudórea cu câte o basma cu fel de fel de fețe.

Mirosul cald de paie imbibate de sóre, i se urcă în creeri... Inima începù să-i svécnescă... se oprî în loc... audiá bătăia clopotului bisericeii care sună angelus.

duh, ca și cum căutau să vedă sunetul care trecea prin aer și-i umplea inima de evlavie și de dragoste; buzele-i remaseră deschise; se siliă insedar să dăcă rugăciunea pe care ființa ei intrăgă o trimitea creatorului, și nu se mai mișcă din loc negândindu-se nici macar să lase ulcióarele jos ca să impreune mânilor cu gândul pierdut in infinit.

Numele lui Jean Pierre s'ar fi amestecat cu numele lui Dumneđu și fiind că nu putea să rostescă pe unu fără să pomenescă și pe celalalt, tăcea uitându-și datoria, trecutul, viitorul, gustând ciasul de față.

Deodată clopotul incetă și tăcerea lui o deșteptă din estas; inse când voi să plece auđi un sgomot de glasuri. Trase cu urechia: la câțiva pași de ea auđi pe cineva că plânge, apoi glasul bărbatului seu.

Jean Pierre sta după un crâng și vorbiă cu o femeie.

Mariana auđi vorbele aceste:

— Mărită-te, Simono.

— Ca să fiu tot așa de desprețuită ca tine? A! Dómne sfinte! nul Mariana ta e bogată; eu nu m'aș puté mărită decât cu un om sărac... Dēcă e vorba să me mărit cu o sărăcie, mai bine remân fată. Dēcă o murí nevésa ta, ai să me găsești iar și, cu averea ei n'o să mai ai scusă că n'ai ce mănacă.

— Tu nu poți nădăđu lucrul ăsta... Mariana e o femeie sănėtósă... Eu nu vreau să me superi mereu, să pleci din satul ăsta.

— Pentru ce? Ce face dēcă me veđi? nu me mai iubești?

— Ba da, te iubesc, Simono; șcii bine că te iubesc pe tine, fiind că pe Mariana am luat-o pentru banii ei. Mai bine inse este ca să pleci, fiind că altfel eu am să ajung laș.

— Ba nu, dragul meu, am să stau in satul meu.

— Atunci, atât mai reu pentru biéta ființă. Ea e mai frumósă decât tine, nu ai ce díce... inse este o frumusețe de statue: nici odată nu plânge, nici odată nu zímbeșce... Asta me inghiață. Pe când tu, nu am ce díce, tu ești frumósă că și un sfânt ar cădé in păcate, chiar când strigi, chiar când te superi.

— La ce mi-a slugit asta?

— Ca să faci un om necinstit!

Mariana auđise destule; fugi repede de acolo, in aparentă ca și cum n'ar fi simțit nimic, și turnă vinul de mere in cana fiecărui secerător.

Peste un cias veni și bărbatul seu și-i intinse paharul lui de argint; Mariana tremurá când îi turnă vinul de mere. Emoțiunea asta îl făcú să riđă și se plecá spre nevésă-sa: o sărută pe frunte. Ea tresări și doue lacrimi picară din ochii ei, doue lacrimi așa de mari încât Jean Pierre când le simți pe mână se uită in cer să vedă din ce nor au picat.

— Plângi, Mariano?

— Pentru întěia órá plâng ađi... dıse ea, fórte blândă.

Și fără să-i facă nici o imputare, Mariana trài opt luni întregi lângă omul ăsta. Atunci născú un copil; când îi fu adus, ea zímbi.

— Mariano... tu zímbești? ingână el fără voce.

— Zímlesc ađi pentru cea din urmă órá... respunse ea.

Mariana sărută copilul, intinse mână spre Jean Pierre și-i dıse fără amărăciune:

— Insórá-te cu Simona... Jean Pierre.

Pleopele-i se inchiseră...

Mariana murise.

Inse Mariana erá cea mai frumósă... plânsese... zímbose... Jean Pierre remase veduv...
Nu mai iubiă pe Simona!

I. S. SPARTALI.

Și ce-mi pasă?

Și ce-mi pasă mie óre
Dēcă-i cerul inorat,
Dēcă sórele petrece
In al noptilor palat?

N'am eu doue mândre stele,
Doi luceferi lucitori,
Cari in nopti intunecóse
Me mângăie dese ori?

Și ce-mi pasă mie iarăș
Dēcă 'n lume sânt necesari,
Dēcă barca-mi, frământată
Veșnic e de mari talazuri?

N'ai tu dragă Mariórá
Un sín alb și fecioresc,
Liman singur, liman dulce,
Unde pot să hodinesc?

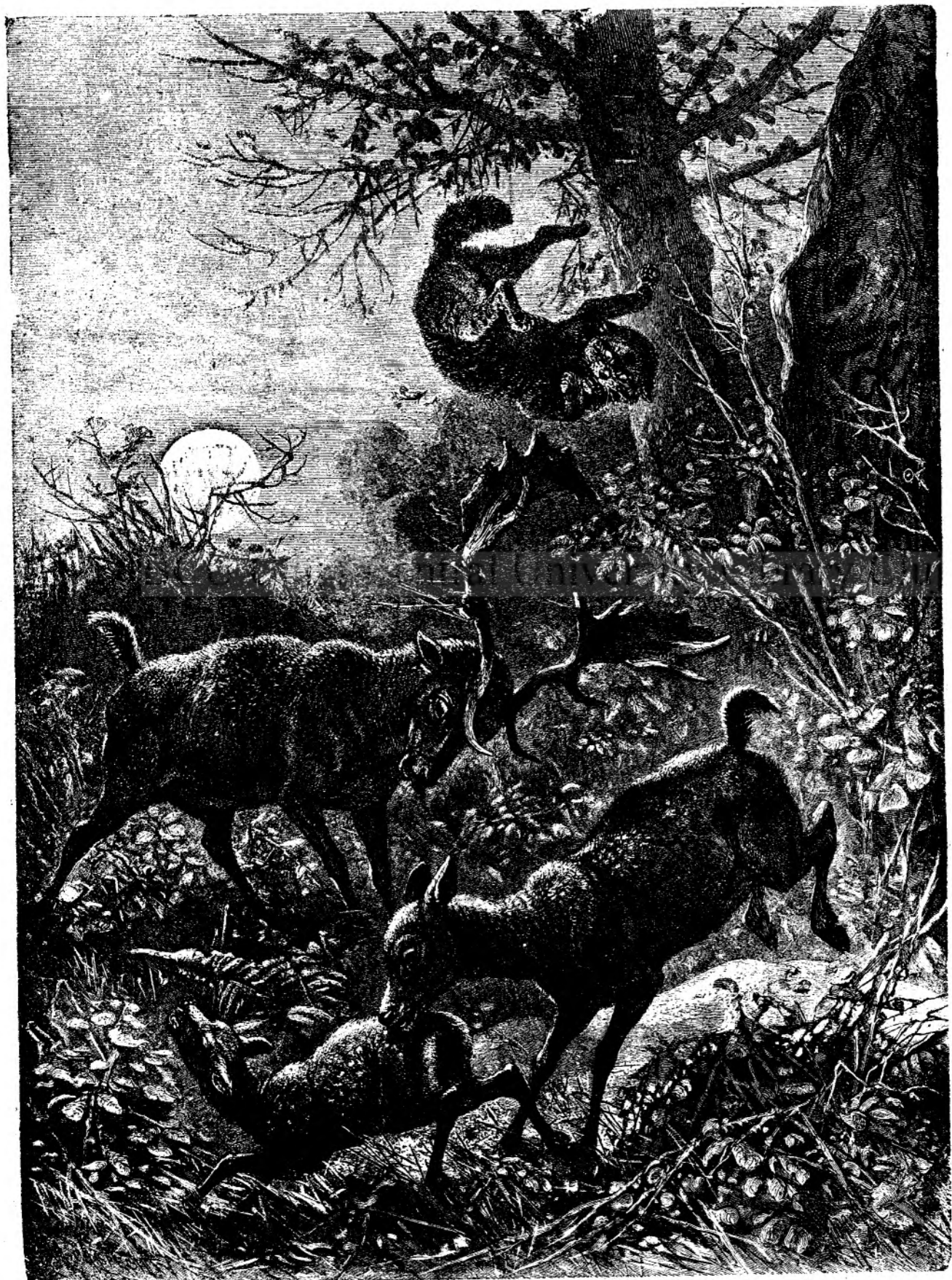
GH. DIN MOLDOVA

Șcóla și familia.

In timpurile vechi, când partea cea mai mare a popórelor duceau o vieță nomadă, cultivarea, creșterea și invěțarea copiilor erá numai singur in mânilor părinților. Mai târđu, după ce agricultura a legat familii de familii, mai mult séu mai puțin pricepute; unii părinți incepură a-și incredință o parte mare a educațiunei pruncilor lor la cei mai pricepuți și desteri indiviđi ai comunei lor. Și mai târđu, după ce cercul cunoșcinței omenești a luat o estensiune mai mare, lipsa de bărbăți, cari să se ocupe exclusiv numai cu educațiunea și instrucțiunea altora, a fost din ce in ce tot mai tare simțită: așa apoi s'au format pentru prima dată pedagogii — dascalii — și cu ei și șcóla la popórele puțin mai culte ale orientului și așa și șcóla își are légănul seu in orient.

Șcóla are sublimate misiune de a pregăti generațiunea tiněrá pentru vieță de tóte dılele. Pentru ca ea să pótă corespunde sublimatei și măreței sale chemări, trebuie să fie ajutată in ajungerea scopului dorit, de: familie, biserică, comună și stat.

Idea creșterei pedagogico-didactice dela Herbarth, de a cărui nume sânt legate tóte mișcările pedagogice din epoca nóstră, ia dimensiuni din dı ce merge tot mai frumóse și imbucurátóre, așa încât ađi in seclul luminei séu cel mare după cum se exprimă un pedagog, nu e lucru de totului rar a auđi, ceti și vedé, cum unii părinți — de și fórte puținii la număr, — cari sânt pėtrunși de fericirea, și prin urmare și de adevérata creșcere a copiilor lor, se intereseză de purtarea morală și de progresul aceloră nu numai acasă, ci chiar și in șcólă. Astfel de părinți își cer mereu informațiuni dela invěțătorul copiilor lor in ce priveșce progresul séu

Din fundul codrilor.

regresul în școală. Prin acesta, ei dovedesc nu numai, că interesază de creșterea și fericirea copiilor lor; ci totodată că din totă inima tind mână de ajutor învățatorului la împlinirea chemării sale atât de grele și împreună cu atâta responsabilitate. Și pentru ce unii părinții o fac acesta?! Pentru că văd și sunt deplin convinși, că școla numai prin conlucrarea comună cu familia poate să-și ajungă scopul dorit. Școla și familia au unul și acelaș scop, pe care numai lucrând în conțelere îl vor pute atinge.

Școla și familia sânt doi factori paraleli ai creșterii, încât unul fără de altul nici că s'ar pute inchipui; unul fără ajutorul celuilalt nici odată nu și-ar pute împlini datoria, prin urmare sânt doi tovarăși nedespărțibili. Școla nu e alt ceva, decât o familie mai mărișoră; iar familia — o școlă mai micută.

Familia influențează asupra simțurilor și a dispoziției inimei. Viețuirea în familie e relațiune personală, care se basază pe simțeminte, iubire și încredere. Pe copil îl iubesc în familie, pentru că e copilul familiei. În familie domnește iubirea personală și supunerea. Cu un cuvânt: familia e solul, felina naturală a copilului, și disciplina séu mai bine formarea caracterului copiilor acolo își are rădęcina. Acesta e ceea ce l'a făcut pe J. J. Rousseau să stăruie atât de mult pentru desfășurarea firăscă a individualității fiecărui. Tot astfel Herbarth nu are în vedere masse de școlari, ci elevi singuratici, pe cari educatorul îi are mereu sub privigherea sa și-i crește individual, pe fieștecare potrivit cu firea lui. Singur Pestalozzi plăcă din punct de vedere al unui mare număr de elevi, el inse o face acesta mai ales încât priveșce instrucțiunea, făcând abstracțiune dela educațiune.

Școla influențează asupra dezvoltării facultăților spirituale. În școlă, ca și mai târziu în lume, numai atâtea prețueșce copilul, cât merită. În școlă, iubirea personală poate fi numai un martor secundar; aici domnește: regulă și datorie, și din cauza ordinii esterne, elevul nu poate face aceea ce de altmintea unui individ i-ar fi permis să facă. Școlarii adunați la un loc sânt puteri cari se cresc și cresc în acelaș fel, deci o mare enigmă socială, în fața căreia tot omul se intrébă pe sine: Ce e acesta și că ce are să devină din ea?!

Nu există deci familie, din care copilul să nu invețe ceva, dar nici școlă, care prin diverse obiecte de învățământ să nu influențeze asupra simțurilor și spiritului. Din cele precedente rezultă destul de clar, că școlă fără de familie nici odată nu-ș poate face datoria, precum nici familia fără de școlă.

Prima impresiune, ce o simțeșce copilul în nobilul și fragedul seu suflet, o eserciéză familia. În familie copilul își câștigă multe cunoșcințe, inse cunoșcințele și influința eserciată de familie asupra lui numai prin școlă se poate face durabilă și pentru vieță. Caracterul firm și cunoșcința de sine, cari imboldesc pe om la fapte nobile, nu familia, ci școlă le implantéză și sădeșce în sufletul plăpând al copilului. Școlă e societatea cea fragedă a generațiunii tinere, în care se oglindéză întreaga societate omenescă; în acesta mică societate și copiii ênșii-și influențează unii asupra altora din punct de vedere pedagogico-didactic. Aici creșce ambițiunea copilului intru împlinirea datorințelor sale cătră școlă, familie, biserică, comună și stat séu patrie. Copilul se pune în cumpenă cu alți copii, intră în emulațiune nobilă și așa începe a-ș cunoșce valórea sa proprie. Studieză exemplele și faptele mărețe și nobile ale bărbaților însemnați, nisuind să le imiteze din tóte puterile sale.

Aici se dá ocașiune elevului a vedé erorile și defectele altora și a se ferí de ele. Unicul loc, unde copilul se deprinde a iubi societatea.

Familia și școlă trebuie să lucreze împreună la creșterea pedagogico-didactică a copiilor. Scopul principal al educațiunii este formarea caracterelor energice, firme și morale. Educațiunea își poate atinge scopul numai prin ajutorul instrucțiunii.

Fiecare obiect în lume își are inse și reversul. Nu e lucru rar a auđi și cetí prin foi, că în unele locuri școlă nu arată nici un progres de Dómne ajutoră. Óre în asemenea cas, responsabilitatea cade numai asupra școlii, al cărei cap e învățatorul?! Ba nici decât! Pentru că fiecare om cu mințea sănětósă trebuie să-ș pună în trebarea: óre familia n'a scăpat din vedere datoria ei față de școlă, și că óre n'a uitat ea, că școlă numai prin conlucrarea ei poate să-și împlinészce chemarea?

Câți copii atâtea năravuri, atâtea datine. Urméză de aici, că fiecare elev poftése o tractare deosebită, un metod separat. Atunci învățatorul ar trebui să aibă un magazin întreg de metode, încât să ajungă câte unul fiecărui elev; urméză de acolo, ca învățatorul să-și acomodeze metodel după natura, moravul și datina fiecărui elev, în mod absolut. Acesta ar fi imposibil, ba chiar în școlă unde domnește ordinea și disciplina, nici nu e permis a face deosebire între elevi. Cu toți copiii trebuie tractat în un mod egal. Cu domnișorul, ca și cu țeranul; cu avutul, ca și cu sáracul. Căci și sfânta scriptură dice: «și împératul și soldatul și bogatul și sáracul e supus la aceeaș sorte.» Toți copiii unei școle bune trebuie să remână sub una și aceeaș influință generală a învățatorului, pe care părinții sânt chemați a o individualisá.

Pedagogia pretinde în genere, că fiecare elev să fie tractat în deplină conformitate cu natura sa individuală. Altmintea trebuie tractat elevul fără talent și altmintea elevul talentat, altmintea elevul ambițios și altmintea elevul timpit. În scopul acesta inse este necesar a cunoșce natura elevului, iar acesta se poate în primii ani de școlă numai cu ajutorul familiei etc.

Școlă, prin diversele sale obiecte de învățământ influențează în mai multe direcțiuni asupra creșterii copilului, și cu tot dreptul am pute dice, că în atâtea părți influențează, câte obiecte de învățământ se predau în ea. Pentru că fiecare studiu séu obiect influențează în o direcțiune proprie. Nu putem denegá influința educativă nici unuia dintre obiectele de învățământ. Adevérat, că sânt obiecte a căror influință educativă e mai eclatantă, și acestea sânt studiile, al căror obiect e vieța ênșasi. Instrucțiunea, în care nu este direcțiune educativă, nu e instrucțiune séu cel puțin nu e bună instrucțiune, și la acesta e necesar, ca ideile educative să ajungă la valóre în copil în mod conșciu ori inconșciu: cum sânt ideile: dreptății, frumșeții, ordinii, necesității, laboriosității, iubirei, bucuriei etc. Și aici școlă are mare trebuință de conlucrarea familiei și cu deosebire până când copilul se împretineșce mai bine cu diversele obiecte de învățământ.

Datoria fiecărui învățator ar fi, ca după puterile sale să facă plăcute și mai vertos interesante obiectele de învățământ, ceea ce cred că și face fiecare învățator după puterile de cari dispune. Acesta este indispensabil necesar, decă voeșce să ajungă la succese imbucurătoare. Căci tot amintitul Herbarth a statorit raționalul principiu espus în idea interesării: interesarea este feșnicul, în care a adus Herbarth odată pentru totdauna lumina în labirintul didacticei; acesta este cuvântul magic,

dă putere instrucțiunii, ca să trezescă spiritele tinerilor, este părghia matrice, care ușor manuată prin metodele principii pedagogico-didactice, singură poate să ducă la via tinerescă în mișcare, în adevărata și bună viață.

Inse ori cum și-ar forță învățătorul puterile pentru a-l interesa pe copilul de obiectele de învățământ, copilul nu va avea interes să se ocupe cu studiile, despre care aude că nu-i folosesc nimic, că sunt netrebnice, că în viața lor e numai pierdere de timp. De cine să se ocupe copilul, când părinții îl capacitază, ba îl compătimește chiar zicând: «cât de mult trebuie să învețe serios copilul, și încă ce nu-i va fi de nici un folos!» Timp ce ar trebui să-i vorbească de utilitatea obiectelor de învățământ. Asemenea părinți se nesuesc din toate căerile a demonstra și documenta copilului neutilitatea și inutilitatea lui însuși altui obiect de învățământ, în loc de a-i convinge despre utilitatea ce ni-o dă nouă cartea și cărțile de învățământ, încă și în acel cas, decât într-un fel, cutareva obiect de învățământ nu-l află după a noastră părere imediat practicabil în viața de toate zilele.

Lucru foarte natural, că pe lângă obiectele de învățământ își capătă dela astfel de părinți și învățătorul viața sa, considerat ca și unul, care nu știe nimic pe lume.

Copilul, după cele auzite în familie, începe a denunța faptele învățătorului, spune la conșcolarii și în clasă, la sălile de acasă, se laudă cu observațiile făcute asupra învățătorului etc. stricând în modul acesta: orându-l, liniștea și disciplina școlastică.

Abia se poate închipui un educator-învățător, care ocupându-se timp mai îndelungat cu educarea și învățarea publică și domestică, să nu fi venit în contact cu părinții copiilor concreduți ingrijirii lui, dar mai ales cu mamele acelorora.

Iubirea prea mare — numită orbă — e mărtașa a progresului în ver și în direcțiune; fie aceea a dezvoltării ori cultivării; în dezvoltarea spirituală, corporală. Iubirea și refăcerea cea peste măsură orbește părinții și mai ales pe mame, încât acelea nu văd nici o eroare în copiii lor; prin urmare ver și ce specie de pedepsă și prin de prisos, o consideră ca călcarea legii sante din fața de copiii lor. Din acesta iubire orbă provine și astfel de părinți ascund erorile neiertate ale copiilor lor prin aceea, că acasă de comun pe învățător cumcă nu e în stare a da direcțiune bună educațiunii și progresului în studii filor lor.

Învățătorul încă e om și ca atare poate că a greșit ceva, inse nu-i permis la un părinte și la o mamă, să vrea adevărata fericire a copiilor lor, să blameze pe învățătorul în fața copilului; ci decât are aieva ceva să zică, atunci părinții interesați de progresul copiilor sunt îndatorati a face pașii necesari la superioritatea învățătorului, ca acesta să se ingrijescă despre corectarea defectelor învățătorului, iară înaintea băteilor să vorbească totdeauna numai despre însușirile cele bune ale învățătorului, ca așa copiii cunoscând pe învățătorul lor numai ca pe o persoană întru toate demnă de imitat, plină de iubire părintească, stimă și onoare, a cărui suflet e plin de iubire adevărată, și cumcă cea ce a făcut învățătorul a făcut numai din iubire față de el. Pentru că știm foarte bine, că până când copilul nu cunoșce scările și defectele învățătorului, până atunci imită numai exemplele bune ale lui, iar decât cunoșce defectele lui, atunci totalmente este nimic ori și ce progres.

Decă cutareva părinte ar avea ceva excepțiune în contra procedurii, metodei de educare-învățare a in-

vățătorului, atunci nu înaintea copilului, ci între patru ochi așa zicând să-i spună verde în față, cea ce simțeste și-i zace la inimă.

PETRU P. HERȚIE.

Poesii populare.

— Culese din comuna Maidan. —

De dor.

Fata fântână la isvor
Sede-o fată și-un fecior,
Se judecă până mor :
Hai dorule hai !
Hai leliță hai !
Ah sufletul meu !
Dice fecior cătră fată :
— Mărită-te mândra mea,
Mărită-te nu șede
Mărită-te mândră fată,
Nu șede nemăritată,
Ca mărgeua ne 'nșirată,
Mărită-te mândruie,
Nu-mi trage nădejde mic,
Că nădejdea dela mine
E ca ghița de subțire,
Când te pui și nu te ține.
Fata țeu că mi-ș grăia :
— Ba eu nu m'oi mărită,
Până nu ti-i insură,
Să ved pe cine vi luă !
De vi ló vr'o tinerca,
Să nu ai parte de ea !
De vi ló vr'o bătrânióră,
Să dee Dumnezeu să móră,
Să 'ntorci la min' a douóră,
Să-mi bat și eu joc de tine,
Cum ț-ai bătut tu de minc !

Așă-mi vine uncori,
Să me sui la munți cu flori ;
Așă-mi vine câte-odată,
Să me sui la munți cu pétră,
Să-mi mai ved mândruța odată,
Ba îmi vine altă dată.
Să-mi iau cai și arme bune,
Să me duc cu mândra 'n lume.

Mândruță cu ochii mici,
Ce me faci să vin pr'aici,
Mândruță cu ochii verđi,
Eși afară de me veđi,
Eși afară până 'n pórtă,
De veđi dorul cum me pórtă,
Me pórtă din loc in loc,
Ca pr'un om făr de noroc.

Sărac codru cu fărăși*,
De căți voinici remânași,
Astăđi mâne,
Și de mine.

LIUBA-IANA.

* Un arborel drept și frumos.

Nepótei mele Anița.

Iubită nepoțică,

Ai tot dreptul! Nenea a îmbetrânit, deci mai bine poți ști, decât e corect séu ba ceea ce voiești să faci.

Dar uitel lucrul acesta totuș mi-a cam căusat niște nedumeriri. Cum așa? Sânt bėtrán, pentru că din mila lui Dđeu am ajuns să fiu și eu unchiu, «nene», cum ȃci tu? Pentru că înainte de asta cu vre-o 15—16 ani ángerul a adus verișorei mele ca dar de Crăciun o Anița mititică? Pentru că nepoțica mea a devenit domnișoră de 16 ani? Pentru că mititica, drăgálașa păpușă cu bucele crețe, cu obrájorii grásuți, cu ochii în veci rídători, — micuța căreia atât de mult îi plăcea să se legene pe genunchii mei, acum ceteșce pe Ohnet și — poate chiar și pe Zola; — pentru aceea eu sânt bėtrán?

Ian mai slăbeșce-me cu astfel de complimente! In vinele mele circuléză încă și acum foc juvenil, pașii-mi sânt elastici, privirea senină, ținuta marțială; sânt in stare să ascult până 'n sfěrșit disertațiunile și desbaterile ori cărei adunări generale, fără să me dóră capul, ba nici apetitul nu mi se strică: sânt dar eu bėtrán?!

Inse me uitai in oglindă, așa din întâmplare și veđui, că ori cum îmi arangez părul pe lângă urechi, totuș es la ivelă firele cele cărunte; băgai de sémă, că pe frunte-mi se 'ntind niște brazde de diferite lungimi, fără intreruperi; făcui esperința, că mustețele, cu tótă eselența pomadei unguేశci, arată colori de tot prea matice, și cercetând cauzele tuturor acestor aparițiuni, trăssei conclusia că avėnd a purtá pe umeri ađi- cu povara a patru X, đeu eu sânt bėtrán!

Voind a me convinge pe deplin despre tóte acestea, mai aruncaí o privire in oglinda-mi internă: in lumea sufletului. Hei! aici nici nu mai fu trebuința a demonstra bėtránelă! Speranțe nimicite, desamăgiri crude, idealuri spulberate 'n vėnt, floricele rupte fără milă, acoperitele rane ale spinilor vieții posomoríte, blasare, goliciune mi se arată din acėsta oglindă, și astfel mi-am putut đice fără șovăire: da, are dreptate nepoțica mea; dela mine poate cere sfaturi, ea e încă tineră, in inima ei incolțeșce speranța, in calea ei infloresc flori, dar eu — sânt bėtrán!

— Vedem dar, scumpă nepoțică, ce voiești?

— Nene, să-mi dai sfat! — Vreau să fiu de sine stătătoare, independentă. O fată, care ęnsaș își câștigă pânea de tóte đilele, care se poate susține singură, care nu este avisată la spriginul nimėruí, care fiind in stare a-ș fi ęnsaș sprigin, să potă trăi după bunul seu plac și să nu fie silită a ofťa in jugul familiar legându-și sórtea de-a ori-cărui bărbat.

Bravo, nepóta mea! Meriți tótă lauda! Ími plac astfel de vorbe, ador acėsta teorie. Căci dór și eu vreau să fiu om «fin de síeclē», și eu vreau să fiu numėrat intre ómenii luminați ai acestui vėc, — sânt fórte mare aderent al emancipării femeilor. In intrėgă vieța mea tot numai femeile de sine stătătoare, independente, mi-au răpit liniștea sufletului și mi-au rănít inima, și fiind că de astadată mi-ai dat dreptul să conversăm frumușel numai intre noi, îți mărturisesc, că numai femeile cele fără sprigin au fost in stare să-mi intindă cel mai dulce deliciu, cel mai spumėgos pocal al amorului și fericirii;

femeile, cari își află spriginul in ele ęnsele, a căreia visă e: jos cu bărbații, femeile independente — vreau să rămăneram încă tiner! Căci acum — acum sânt bėtrán!

Și fiind că sânt bėtrán, îți mărturisesc, dragă nepoțică, că eu numai in teorie aderez la emanciparea femeilor! — Pentru că aceea pentru voi femeile e ceea ce pentru copilul din poveste e pădurea din fundul dealului. O admirá din vale; tot aceea i-a fost rínța, ca barem odată să veđă din apropiere acei moși arbori plini de verdėtă și să potă privi de-a poeză peste șesul intins; iar când odată l'a dus tatăl seu sine și slabele lui picioare i s'au ostenit grozav in călătorie ostenitoare, când micelile lui plumăni abiá mai puțin respirá, ajungėnd in vėrful dealului se puse jos și se odihnă: «De-aș fi știut că atât e de grea urcare pe acest deal frumos, mai bucuos remăneam acasă!»

Cređi tu, iubită nepoțica mea, că ceea ce voi femeile fac este numai jucăreia, să urci cu slabele picioare fată dealul independenței, fără să recurgi la sprijin străin? Nu gândești că intr'o đie vei grăi intocma cu acel copilaș: «Ah, ce bine-ar fi acum la sinul mamei!» — Cređi tu óre, că pentru o femeie e destul decât să câștigat atâtea cunoșcințe, că potă să fie învățată, diplomată, postărită ori telegrafistă, comptoiristă ori scriitoare? Cređi tu óre, că aceste ocupațiuni, cari unei sărace îi dau încátva posibilitatea de a puté trăi, de-ajuns și pentru ca femeia săracă să potă trăi pe chiemarea și destinațiunea sa, care dela 'nceputul lui până la sfěrșit a fost și va fi tot aceeaș? — Póte cređi, fiind că ęști tineră; dar eu nu, pentru că — bėtrán!

Sânt bėtrán și știu ce ascunde in sine pe sine pe sine unei fete sărace, fără sprigin și protecții, acėsta trăsătură pământescă, numită vieța. — Sėrmană! Studiezi cu aplicare, guință, fără obosire, făcėnd din nopti đile, îți însușești tóte acele cunoșcințe, care sânt necesare la «independența» ta. Sufletul intreg îți se respune in mână; acesta îți absorbė tótă priceperea, mintea și inima; jertfești fiecare moment in delectnicirilor, numai ca să poți trece cu succes esamenul și să ajungi in fine și tu «de sine stătătoare» să-ți poți đice, că ai in mână pânea de tóte đilele. Soseșce terminul esamenului; stimabilul lui, ba nu: preastimabilului comisar de esamen nu-i placă mutra coconiței. Nu-i destul de afabilă, nu, e așa de sutilă, fricósă, nu-i de-a fi învățătorésă, cu atât mai puțin postărită ori telegrafistă, a cărei chiemare e a veni in contact cu publicul și — coconița este respinsă. — Așa cum îi sângeră micuța inimă cum o dórel! Respinsă pe când ea așa de bine șcie tóte obiectele.

Dar nu, nu e respinsă. I se concede grațios să treacă cu succes esamenul. Se declară «cvalificată».

Acėsta bucată de hárťie îi dă dreptul, că decât să va deschide o stațiune, să o ocupe fiind că-i cvalificată cu eminentă.

Se publică concursul. In speranța succesului său, gur, coconița nóră își inaintėză petițiunea și așteptă cu nerăbdare resoluțiunea. Ah! cum ar sburá! să-și ocupe postul, care o va pune in poziția de a fi de sine stătătoare, — nu ca biėta Lina, care in sėptėmăna trecută s'a măritat după un — meseriaș. In ochii ei sufletești i se presintă in icóne plăcute intregul ei viitor! Ah! ce frumos va fi traiul ei: dela ora atáta până la ora atáta oficiu, apoi odihnă, apoi iarăș oficiu, după aceea preumblare, apoi... va face ce-i place, căci dór va fi independentă. Intr'acestea termenul concursului este pieră, intr'o bună diminėtă ea își primeșce petițiunea cu indorsata că pentru postul acela s'a numit alta. — Să

póte? Aceea, care și-a făcut cursurile de-odată cu dënşa, dar din tóte obiectele a fost cea mai slabă, a invins față de dënşa, care din tóte obiectele a fost cvalificată cu eminentă? Ah! cum i se sbate inima! ce gre-de-i e géna de lacrima ce lucește pe ea!

A fost denumită — ori alésă — dșóra N. N., pentru că mumă-sa e rudă în gradul cutare cu domnul inspector, director ori consilier, séu pentru că și-a făcut în persónă reverințele la puternicul domn și nu și-a așteptat succesul concursului numai dela atestatul de cvalificațiune! Nu-i așa, mica mea nepótă, că tu aceste nu le pricepi? Hei! tu ești încă tineră, dar eu — sânt bētrân!

Dar nu! La urma urmelor, de ce să nu te alégă ori denumescă? căci dóră și meritul învinge din când în când! Da, coconița e denumită la oficiul postal-telegrafic în X. Își ocupă postul. Lucrăză. La început cure lucrul din mânilor ei ca din mașină. Nici nu are timp să asculte glumele próste ale onoratului public, și se face că nu aude observările malițiose ale practicantului, ale oficialilor și ale șefului. La prima își ridică salarul. Ce fericită se simte! Acésta neînsemnată sumă e semnul poziției sale de independență. Cu acésta ea va face ce-i place; acésta sumă a bună sémă nu o va bé, nici nu o va pune în cărți cutare craiu de poduri. — Dar după 2—3 ani monotonia, plictiséla îi apésă sufletul cu greutatea plumbului, simțește că-i lipsește ceva; un dor inesplicabil, fără nume, care i cuprinde inima. Da! inima; *femeia* nu o poți amorti cu oficiul, ea-și pretinde drepturile ei naturale. Négră invidie va simți față de aceia, cărora li-e dată posibilitatea a se mișcă liber, a-ș petrece, a gustá din bucuriile cercului familiar. Tinerul cel brunet așa frumos șcie să-i vorbescă despre chiemarea femeii, despre fericirea casnică, despre amor; ea devine confusă, nu mai are destulă atențiune în oficiu, comite greșeli peste greșeli, cari îi aduc admonițiuni, ba și pedepse. E desgustată și cu durere își gândesce: «De-aș fi știut, că e așa de dureros a fi aici în vērful acestui munte frumos, mai bucuros aș fi ramas acasă!»

Ori i se dá postul de invētorésă. Nici aici nu-i va merge mai bine. Un an doi se va dedicá oficiului seu cu intrégă incápătinarea și energía tineretei. Apoi își ia începutul calea spinósă; inspectorul criticésă, eforia școlară îi impută că la maial și-a petrecut și dënşa; inspectorul e mánios, pentru că ea — ca invētorésă — a jucat prea mult cu notarul. Unei invētorése nu se cuvine să jóce mult, — acésta e contra demnității oficiului. Tot pasul ei, tóte faptele, surisul, vorbele, salutarile chiar, devin obiecte de critică. Părinții școlarilor lenesi și scurți la minte, îi bagă de vină, că mai multă grijă are de pālării și toilette, decât de corectarea penselor școlare. E paralisată în tótă puterea cuvântului; își jertfește tot timpul pentru conștiințioșa implinire a oficiului seu, și totuși nu póte fi mulțămítă, nu se póte simți fericită. Altă dată marele Galeotto scóte la ivélă că coconița nutrește o deosebită simpatie față de tinerul X. Acésta ajunge la auđul inspectorului, a directorului etc. Scandal ne mai pomenit! Numai decât i se dá să 'ntelégă, că ar fi fórte consult să concureze la alt post...

Curatul ei amor e tras în noroiul clevetirilor, ambițiunea-i e ofensată în modul cel mai dur; se departă, plânge, e nefericită, căci e încă fórte tineră! — Sigur, că mie tóte aceste nu mi s'ar întēmplá, pentru că eu — sânt bētrân!

Dar pentru ce să-ți presint în colori atât de po-

somorite viitorul ce pe aceste cariere te-ar așteptá?! Invētorése, funcționarele prin oficiile postal-telegrafice sânt caractere firme. Stau neclintite pe piciorle proprii, nu le póte abate nimic dela implinirea esactă a datoríilor lor. Muncesc cu drag, neplăcerile vieții le primesc cu indiferență filosofică; nu se lasă alterate prin nimica, ba activitatea lor conștiințioșă le câștigă stima generală, recunóscerea colegilor de oficiu, iar anii trec, se scurg incet în muncă continuă, în monotonie și — singurătate. Da! singurátatea!... e suportabilă până când omul are 25—28—30 de ani, dar după aceea! — Vin bólele și sērmána femeie zace în odăița ei singură, părăsită; nu-i alină durerile nici un sincer suris amical, nici un cald cuvēnt isvorit din adevērată iubire. Ah! ce bine e acum pentru acea Lină, care se mărítase după un meseriaș! Ea are familie; când e bolnavă, bărbatul iubitor și ingrigiații copilași sânt tot în giurul ei, și se silesc pe întrecute a-i implini tóte dorințele.

Astfel e vieța, draga mea nepótă!

Destinul, cbiemarea eternă a femeie e, să se măríte, să fie consórta bărbatului la întemeierea familiei, să fie nevéstă credincioșă bărbatului și mamă a copiilor ei. Esistența lunei e întemeiată pe raportul de reciprocitate dintre bărbat și femeie, și nici un fel de idei moderne, de aberațiuni de emancipare nu va fi în stare să schimbe ceea ce Dđeu în nemărginita lui înțelepciune a dispus să fie așa, și nu altcum.

Invēta a fi economă bună, cultivă-ți sufletul și inima, și pe lângă acestea fii cu atențiune încă și la cele mai neînsemnate afaceri casnice, pe cari veđi că le implinesce mumă-ta în giurul bărbatului și copilașilor ei, ca eflucs al eternei chiemări de femeie. Apoi *mărítă-te*, frumoșă mea nepótă. Acésta să-ți fie ținta la care să nisiești cu inimă iubitoare, și decă-ți vei aflá consoț, care te iubește: fă aceeaș ce mamă-ta a făcut și face, și atunci vei fi *adevērată femeie*: coróna creațiunii.

Acest sfat eu ți-l dau, și ți-l pot da cu tótă hotărírea, pentru că multe am veđut, multe am petrecut în vieța mea, căci sânt bētrân!

AUREL TRIF.

Prima incercare.

Băeții au pus mâna órecum pe pipa moșului, ce dēnsul a uitat afară. Dēnșii au și aprins-o numai decât ș-au început să fumeze, de sigur întēia-óra. Unul trage, celalalt numai gustá fumul. E amar, neplăcut, reu, dar suferă bucuros, așa fac și bărbații, pe cari îi imiteză.

Din fundul codrilor.

Tainele codrilor sânt nepētrunse. Poeții le-au cântat ca pe niște misterii pline de farmeci. Pictorii le-au presintat în niște tablouri romantice. Un astfel de tablou se infățiséză și prin a doua ilustrațiune a foii nóstre. E lumea cerbilor și a căpriórelor, cari își jócă acolo mândrele.

LITERATURĂ și ARTE.

Veneția. Dl Radu D. Rosetti, un tiner scriitor dela București, a publicat sub titlul acesta acolo o broșură, care conține suvenirile sale de călătorie prin Italia. Aceste suveniruri sânt fórte romantice și se ocupă esclu-

siv de persóna autorului, fără a descrie locurile vizitate. Singuraticile titluri a capitolelor sînt: Veneția, San-Severo, Pe bord; apoi urmăză câteva poesii și totul se incheie prin o poveste venețiană intitulată «Purcelul». Prețul 1 leu.

Dreptul Comercial. La începutul anului curent, dl Gr. Maniu, fiul dlui Vasile Maniu, a scos la lumină în București importanta sa lucrare «Dreptul Comercial»; acum dsa a și surprins pe cei interesați cu al doile volum din această scriere, cu explicațiuni teoretice și practice asupra codicelui de comerț român, cuprînd și legile speciale. E de observat că această scriere conține și transportul pe căile ferate și că este tratată cu o competență aprobată de însuși dl Al. Degré, consilier la înalta curte de casațiune, fost membru în comisiunea elaborătoare a noului codice de comerț și fost membru în consiliul de administrație al căilor ferate române, care recomandă această utilă scriere cu o prefață. Depositul acestei cărți este la tipografia Ioseph Göbl, strada Dómei, 25.

Almanachul societății Andrei Șaguna. Societatea Andrei Șaguna a teologilor și pedagogilor români gr. or. din Sibîu, serbînd la sfîrșitul anului școlar, jubileul de 25 ani al existenței sale, va edita și un almanach. Acesta va fi de următorul cuprins: 1. Pe prima pagină se vor înșiră președinții societății în primul pătrar de véc; 2. Pe următoarea numele membrilor ei fondatori, apoi a acelor onorari; va urma apoi 3. O schiță a vieții societății în primul pătrar de véc; 4. Programul însuși după care s'a serbat jubileul; 5. «Cuvîntul de deschidere» rostit de președintele anului jubilar cu acea ocaziune; apoi 6. Lucrările originale, cu cari membrii societății au debutat la acea ședință festivă; și 7. Cîteva lucrări de cuprins teologic, pedagogic și literar, scóse din fóia «Musa» a anului jubilar.

Biblioteca »Unirii». A apărut la Blaș, din tipografia seminarului gr. c., un volum de 269 pagini, care pórta titlul: «Cestiuni din dreptul și (din) istoria bisericeii românești unite, studiu apologetic din incidentul invectivelor «Gazetei Transilvaniei» și a (le) dlui Nicolau Densușianu, asupra mitropolitului Vancea și a bisericeii unite.» Partea I. Prețul 70 cr.

Un Dinotherium. Aflăm că în laboratorul muzeului de istorie naturală din București se lucrăză la restaurarea diferitelor oseminte de Dinotherium, găsite de dl Grig. Ștefănescu în țeră și că este deja aproape complet restaurat un omoplat al acestui animal al lumii terțiare, cel mai colosal Dinotherium ce se cunoșce până astăzi în știință.

Harta reliefă a României. Dl maior Nicolae Boerescu din Roman a lucrat harta reliefă a României, vécută la ministeriele de resboiu și de culte, cari au și cumpărat mai multe esemplare. Harta e reproducă în Berlin din material solid (papier mache.) E fórte utilă pentru ori cine, care vré să-și facă o idee asupra formei fizice a României. Costul e 45 de lei.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Doce concerte la Iași. În curînd se vor da la Iași doce concerte: concertul dlui Enrico Mezzeti, fost elev al conservatorului de acolo, laureat al liceului musical din Bologna, va fi la 12 novembre n., în sala Conservatorului, cu concursul dșórelor M. Vasiliu, M. Carp și a dlor O. Weiss, C. Cirillo, E. Sion etc. — Concertul dlui Atanasie Teodorini, un distins absolvent al

clasei de vlină a conservatorului de acolo, se va da în aceeaș sală, la 6/18 novembre.

Serată musicală-declamatorică în Cernăuți. Societatea academică «Junimea» din Cernăuți a dat acolo în sêptemăna trecută o serată declamatorică-musicală, cu concursul corului societății Academia Ortodoxă. Corul a cîntat sub conducerea dlui Constantin Popescu, compoziții de ale autorilor români Flondor, Mugur, Porumbescu și Vorobchievici. Dnii S. Bumbac, L. Bodnărescu și C. Maghețiu au declamat poesii. În genere, succesul a fost deplin.

O Cantata românească. A apărut la București și se află de vîndare acolo producțiunea musicală «Cantata» pentru doué voci cu acompaniament de piano, Imn dedicat principelui Ferdinand și principesei Maria a României, de dșóra Maria Ghîrgiu, profesórá de musică la Esternatul Secundar de fete din București. Op aprobat de onor. minister al cultelor și instrucțiunii publice pentru usul șólelor de ambele secse. Prețul 1 leu, bani 25 esemlarul.

Piese musicale. La București a apărut seria a 4-ă, anul al III-lea din revista musicală «Biblioteca-Lirică». Conținutul: 1, La Czarine (mazurka) de L. Gané; 2, Simțul Vienei (vals) de Schrammel; 3, Țiganii (mazurka) de L. Gané; 4, La Czarine (vals) de I. Ivanovici; 5, De dorul ei (romantă) de Gh. Ștefănescu; 6, Fideles Wien (vals) de K. Komzak; 7, Sêrmana nevêsta mea, horă, de Colecția Z. D.; 8, Unde-s cheile, galop, de A. Zika; 9, Fetele din Budapest, vals, de L. Kamillo; 10, Voivodul țiganilor, potpuri, de I. Strauss; 11, Colțata, horă, de Colecția Z. D.; 12, Marș șpaniol, marș, de K. Komzak. Prețul 3 fl.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Dl B. P. Hașdeu, a cerut ministrului de instrucție al României să-l dispenseze anul acesta de unul din cursurile ce face la universitate. Dsa a recomandat ca locțiitor pe dl Șeineanu. — Dl Odobescu a demisionat din postul de director al institutului normal superior de institutori din București, pentru a se consacrá absolut arheologiei și diaristiceii. — La institutul dlui doctor Babeș din București se lucrăză spre a se găsi un mijloc pentru vindecarea turbării într'un mod mult mai repede, nu ca până acum, când tratamentul duréază 10 și 15 zile. — Dl Barbu Ștefănescu de la Vrancea nu va mai continuá anul acesta să predea la universitatea bucureșcénă cursul dlui Ureche, de óre-ce titularul va relú predarea cursului seu. — Universitatea din București s'a deschis marți la 31 octombrie; discursul de deschidere a fost pronunțat de dl T. Maiorescu, rectorul universității.

Gimnașiul din Blaș. Dl Iosif Hosszu director gimnasial și dnii Ioan German și Alesiu Viciu, delegați ai corpului profesoral din Blaș, adreséză un apel cãtră publicul românesc, să contribue pentru asigurarea și ridicarea gimnasiului din Blaș, ca să se măréscă, iar profesorilor să li se dea plată și pensiune mai potrivită poziției lor sociale. Contribuțiile sînt a se trimite consistoriului de acolo până la 15 ianuarie.

Șef de partid — student. Se comunică din Iași că printre studenții anului I dela facultatea de litere s'a înscris anul acesta și dl I. Nădejde, șeful partidului socialist. Dl Nădejde voieșce să obțină un titlu universitar ca în urmă să se pótă presintă conform legei instrucțiunii publice la vre-un concurs.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Gavril Oristea, absolvent de teologie dela Arad și ales preot în Josan-Forău în Biharia, s'a logodit cu dșora Anița Miculă, fiica preotului Ioan Miculă din Poiana-Vaşcou. — Dl Nicolae Stoicovici, teolog absolvent și învățător la Sighișoara, s'a logodit cu dșora Valeria Vătășan, fiica dlui I. Vătășan, preot și învățător la școlile centrale române din Brașov. — Dl Sabin Barcian, conducătorul școlii de agricultură din Reșinari, s'a fidațat cu dșora Aurelia Serb, fiica dlui Gerasim Serb, notar comunal în Pilul-mare, comitatul Arad. — Dl Stefan I. Popovici, teolog absolvent și învățător în Brașovul-vechiu, în duminica trecută s'a cununat cu dșora Marina G. Popovici în Stupini. — Dl Dimitrie Șteopoiu, inginer la căile ferate române în București, s'a cununat la 28 octombrie cu dșora Gabriela Petri, fiica dlui Vasile Petri, cunoscutul pedagog din Năsăud; cununia s'a ținut la București. — Dl dr. Emil Gerasim, avocat în Aiud, s'a logodit cu dșora Iustina Gal în Săcuieu. — Dl George Măzgărean și dșora Stăncuța Moroian s'au cununat la 5 noiembrie în Brașov.

Sciri personale. Prințesa Maria a României a fost distinsă de regele Carol cu crucea mare a ordinului Coróna României cu briliante. Această conferire s'a făcut la cererea consiliului de miniștri, care a propus regelui că țera întregă va vedea cu mândrie și bucurie pe tinera principesă, care a dat naștere principelui pe care Români îl doriau de atâta timp, purtând unul din ordinele naționale. — Esc. Sa episcopul Mihail Pavel a fost primit în sâmbăta trecută în audiență de către Majest. Sa în Palatul din Buda și în aceeași după poftit la prânzul de curte; apoi s'au dus la Slatina în Maramureș, unde va petrece timp mai lung. — Dl dr. Ioan Rațiu, președintele partidului național român, petrece de câteva zile la București. — Dl Leon br. de Vasilco, mare proprietar în Bucovina, a fost ales deputat în dieta Bucovinei. — Dl dr. Babeș s'a întors la București din Bulgaria, unde a fost chemat de guvernul bulgar, pentru a-și da părerea asupra măsurilor celor mai potrivite pentru combaterea holerei, care continuă a băntui atât în Turtucaia, cât și în Rusciuc.

Bustul lui M. Cogălniceanu la Galați. Desvéluirea bustului lui Cogălniceanu la Galați, dăruit de dl V. A. Urechia, s'a făcut în duminica trecută, la 5 noiembrie n, în parcul municipal. Solenitatea a început la orele 1 p. m., în prezența autorităților bisericești, administrative, comunale, a corpului didactic, a reprezentanților presei, ai universităților, a diverselor delegațiuni și persoane special invitate, cum și a familiei ilustrului bărbat. Deschiderea solenității s'a făcut de episcopul Dunărei-de-jos, Partenie, binecuvântând monumentul. Dl V. A. Urechia a cetit actul de fundațiune al monumentului, incredințându-l primarului Galaților. Apoi monumentul s'a desvélit, în sunetul muzicii. Urmă cuvântarea primarului; în sfârșit luată cuvântul diversele delegațiuni. Bustul e opera statuarului C. Hegel, a fost turnat în bronz la școlă de arte și meserii a statului în București, sub direcțiunea dlui Don. Academia Română a trimis o frumoasă corónă; asemenea corónă a dus și delegațiunea studenților din București. Fotografurul Spirescu a luat poza serbării în momentul desvélirii bustului, la care și regele a fost reprezentat.

Diariștii români la Seghedin. Dni Septimiu Albini, Alesandru Dordea și Andrei Balteș au început să-și facă la Seghedin pedepsa de închisóre, la care au fost condamnați de tribunalul cu jurați din Cluș. Dl

Ioan Russu Șirianul, întorcându-se din România la Sibiu, a fost arestat și escortat la Cluș, unde va fi ținut în închisóre preventivă până la 12 noiembrie n., când va fi dus la Seghedin.

Reuniunea femeilor române gr. or. din Făgăraș publică următorul avis: Onoratele dómne și domni, cari au binevoit a primi listele trimise spre colectare de oferte în favorul «Reuniunii femeilor române din Făgăraș și giur», sânt respectuos rugați, ca până la 15 noiembrie v. c. să binevoiescă a înainta acele liste cu ori și ce rezultat subscrisei președinte în Făgăraș. Făgăraș 21 oct. 1893: Maria Dan, președintă.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. În mai multe orașe din Franța s'au deschis liște pentru ridicarea unei statui maresăului Mac-Mahon. E vorba ca și în Italia să i se facă un monument. — *Țarul* a arătat dorința sa ca să asculte prima reprezentație a piesei «Balcanșu Carica» (Impărătesa Balcanilor) scrisă de prințul Nikita al Muntenegrului și tradusă în rusește. Totodată se ocupă, personal, cu organizarea unei flote puternice de războiu în Marea Neagră și în Mediterană. Se vor construi câteva decimi de vapóre noi. — *Guvernatorul Kievului* a trimis episcopului dela Luck-Hytomir o poruncă prin care îi spune să nu mai permită preoților catolici din acel guvernământ, de a ține predici prin biserici, înainte de a trimite acele predici unei comisii instituite anume, ca să le censureze. Catolicii sânt foarte indignați din cauza acesta.

Douespredece rochii noue. Iacă descrierea celor douespredece rochii oferite de orașul Lyon împărătesei Rusiei. Una, de velur ciselat, stilul Enric II, acoperită cu pene negre; una de colórea cerului, acoperită cu ramuri de liliac cu flori și frunze; una de velur eliotrop; una de moar turcesc, presărată cu buchete de trandafiri; una de velur creme pe un fond mauve; una de mătase culórea ivoirului; una cu culórea sórelui când apune; una albă; una brocată, cu fundul ca aurora acoperită de ramuri de lămâie; una de aceeași stofă cu flori câmpenești; una foarte frumoasă cu rațe de velur; una de mătase culórea aurorei presărată de stele de aur; și în fine una de velur schimbător, care este cea mai frumoasă stofă pe care și-o póte cineva închipui.

Calindarul săptămânei.

Duminica a 23 după Rosali, Ev. 5 dela Luca, c. 16, gl. 7, a inv. 2.			
Țiua sapt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele.
Duminică	31 Apost. Stachie	12 Ionas	7 2 4 26
Luni	1 SS. Cosm. și Damian	13 Stanisla	7 4 4 25
Martți	2 Mart. Acindin	14 Levin	7 5 4 24
Mercuri	3 Mart. Achepsima	15 Leopold	1 7 4 23
Joi	4 Cuv. Ioanichie	16 Ottomar	7 8 4 22
Vineri	5 Mart. Galacteon	17 Emma	7 10 4 20
Sâmbătă	6 Păr. Pavel mărtur.	18 Eugen	1 12 4 19

Avis. Am anunțat în multe rânduri, că — în lipsa de alte fonduri pentru susținerea «Familiei» — abonamentele sânt a se plăti înainte; cu tóte aceste unii insistă întru a ni le respunde în urmă și neregulat. De órá-ce usul acesta prea ne incurcă socotelile și ne cauzează chiar pagube: rugăm pe tóți cei ce vreau să ne spriginescă serios, să binevoiescă a-și achită restanțele, iar pentru viitor să plătescă regulat înainte.

UMOR și SATIRĂ.

«Toți sfinții.»

La Neamțu 'n sfânta mănăstire
 Stau rënd toți frații in Christos;
 Au gândul drept și cuvios
 Și cântă versuri din Psaltire.
 E praznic astăzi, sânt «Toți sfinții»
 Și din bătrâni e obiceiu
 In cinstea sfinților să bei —
 Și legea n'o știrbesc părinții.

Al legii trup in două-l frânge
 Paisie, starițul, apoi
 Desfundă dintr'un vechiu butoiu
 Al legii-celei-nouă sânge.
 Diaconul citește 'n carte,
 Iar frații béu și cinste fac
 In sănătatea cea de veac
 A fiecărui sfânt in parte.

«Să-l aibă Domnu 'n sfânta-i pază
 Pe Sit» — și gâl, gâl, gâl! «Pe-Adam»
 Și iarăș gâl! Și sfinți de hram
 Și mucenici și câți urmază!
 Și pentru cel născut in staul,
 Pentru Christos inchină ei,
 Și pentru fiul Timotei,
 Și pentru Luca, Petru, Paul.

Și pentru alte fețe sfinte
 Din Capadokia și-Anadol —
 Și cât ce-aveau păharul gol!
 Le mai veniá un sfânt in minte.
 Ca să nu facă supărare,
 Ei béu de suflet, béu cuminți:
 Nici un păhar pentru doi sfinți,
 Nici pentr'un sfânt doue păhare.

Sfêrșind toți sfinții de pe lume,
 Aduc pomelnicul grecesc,
 Vr'un nume lung de-aici citesc
 Și béu și mai citesc un nume.
 Scad sfinții 'ncet, și vinul scade!
 Dar vin mai e, sfinți nu mai sânt!
 Să nu poți bé, căci n'ai un sfânt,
 Și 'n gol să bei nu se prea cade!

In timp ce capul și-l frământă,
 Paisie geme scurt și-apoi
 El cade mort lângă butoiu —
 Toți frații sar și se 'nspăimântă.
 «Stați, fraților!» ia Chir cuvântul,
 Cătăm un sfânt, și sfântu-i el!
 Bem cel din urmă păhărel
 In cinstea lui Paisie sfântul!»

GEORGE COȘBUC.

D'a 'n fuga.

Décă Ddeu ar fi numit o comisie pentru facerea
 pământului, apoi la sigur, nici ađi n'ar fi fost gata.

Regina și sentinela.

Diarele din Budapeșta povestesc o nostimă isto-
 rióră întemplată intr'una din serile trecute in grădina
 Castelului din Buda. Un infanterist din regimentul 86
 sta sentinela in grădină, ca să opréscă pe ori-cine ar fi
 să intre in grădina castelului după 6 ore dimineța, după
 cum e regulamentul in totdauna când Curtea se află
 la Castel. La 6 și jum. soldatul observă o damă in
 haine negre indreptându-se incet spre Dunăre. De-odată
 dama streină fu intreruptă din gândirile sale cu strigătul:

— Stăi! Cine ești?

Străina se întorse zimbind spre soldat și respunse:

— Sânt regina.

Sentinela, departe d'a se rătăci la acest respuns,
 strigă:

— Décă ești regina, binevoiește a te urcă in odaia
 dtale; după 6 ore nimeni n'are voe să se plimbe p'ací;
 ați inteles?

Regina ríse din tótă inima și scoțându-și ciasorni-
 cul observă:

— Ai dreptate, sânt șase și jumătate.

Și se întorse la Castel.

Sentinela remase mândră la postul seu, până la
 12 ore, când fu schimbată.

Urmarea acestei aventuri fu mai întéiu că solda-
 tul primí o pedépsă pentru ca altă dată să se adreseze
 mai politicos «publicului», apoi o recompensă pentru
 implinirea esactă a consemnului.

La tribunal.

Președintele. — De câți ani ești?

O dómna. — 30.

Un avocat. — Mi se pare că martora și acum
 doi ani a đis că e de 30 ani.

Dómna. — Fórte bine; nu sânt din acele care đic
 una ađi și alta mâne.

Intre patru ochi.

Ea. — Vêđ că nu me mai iubești.

El. — Auđi vorba!... Probă că decă ești bolnavă,
 sufer mult.

Ea. — Tu!?

El. — Oh, da!... Sufer mult, pentru că ești cău-
 tată pe cheltuiéla mea.

Dorință.

Unchiul — Costică, ce vrei tu să fii?

Nepotul — Soldat!

Unchiul — Soldat? te va impușcă inimicul!...

Nepotul — Atunci — mai bine să fiu: inimic!

Alt medic.

— Nu șciu ce să mai fac! Medicul meu me oprește
 de a bé bere, vin și rachiu, de a fumá țigări. Dimineța
 trebuie să béu lapte și așá mai departe.

— Ce să faci?... Du-te la alt medic.

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.

